

"Jag har bara varit här i 10 år som lärare, men jag gick på seminariet i Lund åren 1895-99, så från den tiden minns jag ju en hel del. Strindberg såg jag ju t.ex. ofta på gatorna här i Lund tillsammans med Waldemar Bülow. Strindberg såg ut precis som på fotografierna; han bar i allmänhet en stor slokhatt. Bülow gick med stormhatt. Han var redaktör för Folkets Tidning, som började utgivas 1856. Alla årgångarna finns på Stadsbiblioteket, för Bülow skänkte dem dit. Det var en trevlig humorist av första ordningen. Han hade en villa i Bökeberg, och där i närheten tjänstgjorde jag, så jag träffade både honom och "hanses" far Kristian Bülow där. Han var riksdagsman för Lunds stad. Det var änkan efter Waldemar Bülow som de intervjuade i radion på Strindbergs-jubileet. Hon bor visst i Hälsingborg numera. - Bülow var liberal.

Lunds Dagblad kom ut 1897. Det hette först Lunds Veckoblad. Jag tror den kom ut bara tre gånger i veckan till att börja med. Sen gick den upp i Lunds Dagblad, och den fick också en avläggare, som hette Malmöhus Läns Tidning, men det var inte många år, som den existerade, för Skånska Dagbladet trängde ut den.

Strindberg bodde i Tomegatan. En gång minns jag, att det stod att man kunde få hyra det rummet, så jag gick dit för att se på det. Det var en dam som öppnade och visade mig in. Men Strindberg hade inte flyttat, och han tänkte inte göra det heller. Då jag sa' att jag hade blivit visad in av en dam, så sa' han: "Man skall aldrig bry sig om damer, för de är inte till att lita på." Man kunde närapå bli rädd för Strindberg. Det syntes på honom att han skulle hövt komma till S:t Lars. Han var ju sjuk redan när han

var i Ystad, och det var före den tiden han bodde i Lund.

Jag bodde själv på Hyphoffslyckan nr 1 intill Biskops-
gatan. Vi hade gymnastiksal på Finngatan i det hus som är
konstmuseum nu, för folkskoleseminariet hade ingen egen.
Själva seminariet låg vid Getingevägen. Nu är det barnsjuk-
hus och epidemisjukhus där. Det hörde trädgård till. I träd-
gården låg en damm, där det brukade finnas grodor. Dem gil-
lade inte rektor Petter Wingren, när de höll sin musik på
vårarna.

Lund har blivit mycket förändrat på de här åren. Åt
det här hållet (S. Espl.) var det koloniträdgårdar. Här låg
ett grönmålat hus, som enträdgårdsmästare Eriksson bodde i.
Gamla S:t Lars låg tidigare på den här kanten. Det är där-
för kvarteret heter Hospitalsträdgården. När de grävde brun-
narna härute så fann de skelett, för detta område var tidi-
gare kyrkogård för S:t Lars. Nedanför vårt hus syns märken
efter den gamla hospitalsbrunnen. Vallen gick ända till Sö-
dergatan. Där Stadsparken är nu gick det kor och tjurar. Det
var betesmark och åkerland ända till 1907. Det var bestämt
Klostergårdens jord, som gick upp där. Norra Vallgatan gick
förr ut till Sandgatan. I Allhelgona kyrkogata låg ena små
ruckel till hus. De såg fruktansvärda ut. Golven låg lägre
än gatan. Där bodde en hökerska, Tilda Rosberg, som vi köpte
bröd hos. - På flera håll fanns det hästar och stallinne i
staden. De som hade hästar skaffade foder av bönderna, så
fick bönderna gödsel som ersättning. Hemma i Eslöv minns jag
att det var så att hästägarna i sta'n fick halmen gratis av
lantbrukaren mot att denne fick gödseln, men spannmålen fick
de däremot skaffa själva till djuren.

Seminaristerna var för sig själva och umgicks inte med
studenterna. Det var bara en och annan som var med studen-
terna. Jag minns särskilt en. Han hette Kullenberg och tog

sedermåra sjålv studenten och blev prästvigd. Vi såg egentligen bara de blivande prästerna, för de skulle upp på seminariet och åhöra undervisningen för att de skulle lära sig att undervisa själva. Jag vet inte vad det var som gjorde slut på det bruket. - Ibland var det någöt föredrag på Akademiska Föreningen, som man kom på. Men det var inte politiska föredrag som nu.

Jag minns flera av professorerna från den tiden, prof. Ask och Seved Ribbing och prof. Fürst, ögonläkaren. Prof. Skarstedt och Rosenius och Ahnfeldt, dem såg man också. Och domprosten Eklund. Han var så'n så han pratade med vem som helst. Mötte han en på gatan så tog han en i rockuppslaget och började språka om lite av varje. Det var en mycket trevlig karl, honom gick man gärna och hörde. Men han förberedde sig aldrig ordentligt, så det blev mest improviserat. Han var begåvad, så han kunde klara det. Och jag minns när Berggren provpredikade i Klosterkyrkan. Flensborg var biskop på Eklunds tid, honom såg vi ju "titt". Han dog 1897, 31 oktober på kvällen. Jag minns hans begravning, den förrättade Per Eklund. Där var nästan alla stiftets präster samlade. Domprosten talade över ämnet "Till oss talar han, ehuru han döder är" ur Hebréerbrevet. Det var stor procession på Flensborgs begravning. Prästerna gick kontraktstvis. - Ahnfeldt var professor i teologi och blev sedermera biskop; han var vår censor.

Studentskor det såg man inte många av, och de man såg var så förskräckligt fula, så det går inte an att jämföra med hur de ser ut nu för tiden. "

"Det huset, där jag bodde i Hyphoffslyckan, är rivet nu. Det var ett envåningshus med två ingångar. Jag bodde mot öster, och så bodde ett gammalt par åt väster. Ovanpå var det vindskupor, dubletter, och där bodde några som studerade. Jag åt på ett spisställe, som låg mittemot Allhelgonakyrkan; det är nyss rivet. 1897 blev det utdömt, och sen har det varit kolupplag. Fru Johansson hette hon som stod för spisstället. Sen bytte jag till ett som låg nere i Gråbrödersgatan, där Lunds Dagblad har sina lokaler. Så åt jag ett slag i Winstrupsgatan och sen i Lunds hushållsskola. Vi gav 23:- kr. i månaden för all kost. Det ökades till 25:- och på sista stället betalade vi 35:-, men det var ju annan mat också. Jag betalade 35:- kr. i terminen för rummet. Jag bodde också i Hyphoff nr 6, det finns kvar ännu.

Den jag bodde hos i nr 1 var tornväktaren Per Pettersson och hans hustru. Det var snälla människor. Om jag inte misstar mig så var han också någon slags skomakare. Det satt han visst och arbetade med uppe i tornet i domkyrkan, det var i alla fall något sånär där arbete han hade för sig. Men annars fick de väl klara sig på hans tornväktarlön. De hade inte så stora pretentioner på livet på den tiden. Men det var ju annorlunda priser då, "ock ja", en halv "bira" kostade 7 öre, minns jag. Potatis och sill, det var huvudrätten förr.

Jag fick nyckel till tornet, så jag var "titt" uppe och såg på den fina utsikten. I tornrummet stod en gammal dalaklocka, som de rättade sig efter. Det fanns telefon till polisen, och ibland så ringde de dit upp och sa' till om klockan gick galet. Vaktarbostaden låg i södra tornet. Det var ett stort rum, som var möblerat så att de kunde sitta och ligga där. På vintern hade vaktarna stora präktiga pälsar. De arbetade i skift, de hade kanske 6 timmar vardera däruppe. Till klockan 9 på kvällen så ringde de i klockorna,

men sen skulle de tuta. Jag vet inte riktigt hur ofta de bytte om. Det hände ofta att mina goda vänner bad att få komma med mig upp för att få se på utsikten. Det var så grant däruppiifrån, rätt åt söder.

När det inträffade eldsvåda på dagen, så hängde de ut en röd flagga åt det håll där det brann. På natten satte de ut en röd lykta, och så slog de vissa slag, olika för olika väderstreck. Det är slut nu allt sådant.

När väktaren skulle ringa in timmarna, hävde han sig i en stång, en så'n som gamla människor brukar ta till hjälp när de skall ur sängen. Stången stod i förbindelse med en hammare, som slog på Knutsklockan. Efter 9 på kvällen och till på morgonen skulle de tuta. Till den stora domkyrkoklockan var de 4 man, till mellanklockan och den lilla klockan räckte det med två man. Det var fullständigt öronbedövande, så det var klokast att gå in över själva kyrkvalven, medan de ringde. Väktarna själva blev lomhörda.

Stora klockan ringdes vid begravningar. Den tiden var det så att de fick betala för själaringsningar. Det är 50 år sedan det avskaffades, det var 1899. Så nu är det bestämt, att det skall ringas för alla lik klockan 12 på dagen. Förr betalade de, så det var endast de rika och förmögna, som hade råd att kosta på själaringsning. Jag minns när de ringde för biskop Flensborg. Då ringde de en halvtimme.

Det skulle vara en eller annan gång, att det kunde vara bröllop i domkyrkan. Det var endast för de fina. De andra gifte sig på pastorsexpeditionen, eller också var prästen hemma och vigde dem.

Det enda jag var med på av större högtider var en begravning. En kvinna, som bodde i samma förstuga som jag, dog, och då använde de mitt rum till att ha maten i på begravnings-

dagen. Det var middag med soppa och stek, det minns jag. Vi var väl en 10-12 personer. Prästerna som var med hette Thunell och Stoltz. Thunell var visst släkt till den döda och Stoltz var med för att han var schartauan, kvinnan hade nämligen varit schartauan. Stoltz kunde vara "hiskelig" i sina prediktningar ibland. Men det brukar vara så med schartauanerna, att de behöver bara komma i andra upplagan så har de mildrats. Sönerna är inte alltid lika stränga som sina fäder.

När det var någon som dött i ett hus, brukade man hänga vita lakan i likrummet. Man brukade sätta in en dödsannons i tidningen, men det stod inte något nämnt om när begravningen skulle vara. Många hade inte råd att annonsera. Då bjöd de dit dem som de ville skulle vara med på begravningen. Prästerna var med på själva middagen.

Var tredje vecka eller var 14:e dag brukade jag resa hem till Eslöv. Då kostade det 90 öre mellan Eslöv och Lund mot 2.10 nu för tiden. När man skulle resa fick man först gå till rektor Wingren och fråga, om man fick, trots att det var bara över söndagen. Då brukade han säga: "Ja, min påg, det får du, om du går i kyrkan." Före min tid var det så att ordningsmännen skulle räkna efter att alla var i kyrkan, men det tvånget försvann så småningom. - Vi fick terminsbetyg vid seminariet. Dem skulle vi gå till pastors-ämbetet med och visa upp för prästen, så skulle han skriva på. Det var för att vi skulle ha klart för oss, att prästen ändå var förman för oss."

"Jag är från Trollenäs vid Eslöv. Första gången jag kom till Lund var 1887. Då skulle jag fylla 9 år. Jag hade en farbror i Lund, som hade affär, där Eskilstunaboden vid Stora Södergatan nu ligger. Han hade s.k. begravningsbyrå och sålde konstgjorda kransar. De hade en liten fabrik inne i huset, där de gjorde kransar. De sålde också likkistor, det hade han snickare till att göra. De levererade till honom så han hade på lager. Ute på landet var det så, att någon hyrde ut likvagn, och då brukade det alltid följa pres-taver med den. Så var det nog här i Lund med.

Den gången jag var i Lund första gången gjorde jag min första tågresä. På den tiden gick man in på sidan av vagnarna. Det var särskilda kupéer för rökare och icke-rökare, och så hade damerna särskilda kupéer, dit inga herrar fick komma.

Det var inte så stor skillnad på herrkläderna då och nu. Herrarna hade plommonstop i stället för slokhattar, och så var det vanligt med hemmagjorda skor i stället för fabriks-sydda, men annars var det ungefär detsamma. Nu finns det inte en skomakare som syr ett par skor. I slutet på 90-talet kostade det 2.50 att sula och klacka ett par skor. Sista året jag var här gick det upp till 3.- kr. Gummiklackar fanns inte då.

Jag minns när de hade demonstrationståg till Clemens-torget 1896. Fackföreningar började komma redan i slutet av 90-talet. Fredrik Vilhelm Thorsson från Ystad kommer jag väl ihåg. Honom var man ju och hörde."

"Affärerna var inte så fina här då som nu för tiden. De hade t.ex. balansvågar med lösa vikter, och strutar använde de mycket i stället för påsar. Mycket som nu säljs efter vikt, t.ex. sill, såldes styckvis. Skulle man köpa cigarrer, så köpte man en låda "El glob" om 50 stycken på en gång. Det var billigare att köpa fler. Cigarretter hade man inte mycket då. Förekom det, så rullade man dem själv i en liten "rullmaskin". Snus förekom mycket. Det la' de i munnen. De kunde köpa för 5 öre snus hos handlar'n. En dosa snus brukade karlarna få gratis ibland, när de hade handlat, och frun fick karameller med sig till "glyttarna". En del kvinnor kokade karameller hemma, men handlarna hade också stora bleckburkar från fabrikerna. Det fanns kvinnor som klarade sig genom att koka knäck och karameller och sälja på marknaderna. När det var marknad i Eslöv, kom det många uppifrån Göinge, som sålde sådana där gotter. Där såldes förresten allt möjligt, psalmböcker och biblar och trevliga "romanböcker". En del hade med sig glas från bruken uppe i Småland. ~~Det var också en affär för smör~~

Hökarna hade körsbärsvin att sälja. Seminaristerna fick inte köpa sprit, men vi visste ju ändå var de där affärerna låg. Där Gråbrödersgatan stöter mot Lilla Fiskargatan - det är en blomsteraffär där nu - där köpte man konjak och andra viner, men inte brännvin. Det köptes på Södergatan vid Stortorget. Det är kaffeaffär där nu. Då kostade vanligt brännvin 95 öre litern, kumminbrännvin 1.25 och en bättre sort 1.35 litern. Punschen kostade 1.50 litern. Vid Södergatan

ACC. N:R

M. 11310 :9

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

fanns också en affär, där man kunde köpa konjak. Jag kan inte säga, att man såg så mycket att folk var fulla här, men på landet såg man det mer. Där gick de ju mer och söp. Man kunde ju se en och annan förstås, men det var inte så att det generade. Studenterna, de drack punsch, men det var rejäl vara då. Likör var en dryck som man inte hörde mycket av då, det var för dyrt. Det var endast i finare sällskap som det förekom, hos slottsherrar och sådana.

Grand hotell blev färdigt 1898. Det fanns ett par restauranger, men man hade inte mycket beröring med sådant, när man gick på seminariet."